

Jan Stoklasa:

PODÍL NA ZISKU A DÁVKA Z DIVIDEND U KAPITÁLOVÝCH SPOLEČNOSTÍ VE SMYSLU VLÁD. NAŘ. Č. 141/1942 SB.

Vládní nařízení ze dne 22. dubna 1942, č. 141 Sb. upravuje rozdělování (§ 2) a výplatu (§ 3) podílu na zisku podílníkům kapitálových společností, zavádí dávku z dividend (§§ 4 až 6), zjednodušuje řízení při úpravě společenského kapitálu (§§ 8 až 11) a přiznává částečně daňové a poplatkové úlevy zmíněným kapitálovým společnostem (§§ 13, 15 až 18). Toto nařízení jest obdobou v Říši platného nařízení ze dne 12. června 1941 (RGBl. I, str. 323), t. zv. Dividendenabgabeverordnung (DAV) a platí pouze po dobu války.

Předpisy uvedeného nařízení postihují, pokud jde o rozdělování a výplatu dividend jakož i o dávku z dividend, akciové společnosti a komanditní společnosti na akcie s akciovým kapitálem přes 3,000.000 K a pak společnosti s ručením omezeným a horní těžířstva s ukládacím kapitálem přes 10,000.000 K. Pro zjištění příslušnosti podle § 1, odst. 1 nařízení je rozhodná u akciových společností a u akciových komandit jmenovitá hodnota akciového kapitálu, u společností s ručením omezeným bilanční hodnota kmenového kapitálu a u horních těžířstev bilanční hodnota kuksů, a to podle závěrečné bilance obchodního roku, za který bylo rozdělení usneseno. V tomto roce musí totiž být překročena vpředu uvedená výše společenského kapitálu. Pro shora uvedené společnosti stanoví § 1, odst. 1 nařízení nový pojem »Kapitálové společnosti«.

Omezení podle §§ 2, 3 a 4 nařízení platí po prvé na obchodní rok 1941 (1941/42) pro ty kapitálové společnosti, jichž akciový kapitál činil podle závěrečné bilance tohoto roku více než 3,000.000 K nebo ukládací kapitál více než 10,000.000 K bez ohledu na to, došlo-li ke zvýšení společenského kapitálu v kterémkoli období téhož obchodního roku buď řádným zvýšením společenského kapitálu nebo splynutím s jinou společností. Rovněž tak je tomu v případě snížení společenského kapitálu.

I. O rozdělování zisku pojednávají §§ 2 a 7 nařízení. Podle § 2 jsou omezeny kapitálové společnosti při rozdělování zisku jednak co do výše rozdělovaného procenta (odst. 1) jednak co do výše rozdělované částky (odst. 2).

Zásadně tedy platí podle tohoto ustanovení, že

a) ty kapitálové společnosti, které neměly v posledním obchodním roce, nespádajícím pod ustanovení tohoto nařízení, t. j. v obchodním roce 1940, dividendu vyšší než 6% splaceného společenského kapitálu, smějí rozdělovati dividendu nejvýše 6% ze splaceného společenského kapitálu příslušného obchodního roku, avšak s výhradou dalších ustanovení [§ 2, odst. 1, písm. a)],

b) ty kapitálové společnosti, které měly v rozhodném obchodním roce 1940 dividendu přes 6% splaceného společenského kapitálu, smějí rozdělovati dividendu ve výši naposledy rozdělovaného procenta ze splaceného společenského kapitálu příslušného obchodního roku [§ 2, odst. 1, písm. b)].

Dodatek v § 2, odst. 1, písm. a) »s výhradou dalších ustanovení« nutno vykládati v tom smyslu, že kapitálové společnosti, které nerozdělovaly v roce 1940 na dividendách více než 6% splaceného společenského kapitálu,

smějí rozdělovati dividendu i vyšší než 6% splaceného společenského kapitálu, avšak s výhradou ustanovení o výplatě rozdělovaného zisku (§ 3) a o dávce z dividend (§ 4 až 6). Tyto kapitálové společnosti smějí podle citovaného ustanovení rozdělit dividendu nad 6% splaceného společenského kapitálu, avšak vyplatiti pak mohou podle § 3, odst. 1, písm. a) nejvýše 6% splaceného společenského kapitálu, vykázaného v roce 1940, kdežto částka převyšující zmíněných 6% musí býti použita ke zřízení půjčkového jmění podle § 3, odst. 2 nařízení. Zmíněné společnosti postihuje pak též při dividendě nad 6% dávka z dividend podle § 4 nařízení. Tento výklad omezení »s výhradou dalších ustanovení« v § 2, odst. 1, písm. a) je jedině správný, ježto by jinak chybělo právně logické i praktické zdůvodnění uvedené vsuvky, neboť při rozdělení zisku do 6% nemusí kapitálové společnosti ani tvořiti půjčkové jmění ani nejsou povinny platiti dávku z dividend.

Při úpravě společenského kapitálu podle oddílu II. nařízení jest rozdělení zisku omezeno i co do částky (§ 2, odst. 2). V tomto případě může býti provedeno rozdělení podílních práv, ať již tato práva vznikla před zvýšením nebo po zvýšení společenského kapitálu, pouze do částky, která by byla přípustná pro rozdělení zisku ze splaceného společenského kapitálu před jeho zvýšením. Z tohoto omezení à contrario pak vyplývá, že kapitálové společnosti, které zvýšily společenský kapitál, nikoli však podle oddílu II. nařízení, smějí rozdělovati zisk procentní sazbou podle § 2, odst. 1 nařízení z takto zvýšeného společenského kapitálu.

Rozdělením zisku jsou bez ohledu na označení všechny výhody, které kapitálová společnost poskytuje svým společníkům na podkladě společenského poměru. Za takové poskytnutí se nepovažuje: nakolkování akcií a podílních práv, nebo vydání nových akcií, nebo nových podílních práv, které se provádí na podkladě úpravy společenského kapitálu. Důležité je vždy si především uvědomiti, že všechny výhody musí býti poskytnuty společníkům kapitálovou společností na podkladě společenského poměru (dividendy, superdividendy, tantiemy, rozdělení rezerv podílníkům a pod.).

II. Kapitálové společnosti smějí vypláceti podle § 3, odst. 1 nařízení z rozdělovaného zisku pouze část, která nepřevyšuje

a) 6% společenského kapitálu »posledního obchodního roku, nespádajícího pod ustanovení tohoto nařízení«, t. j. obchodního roku 1940, u těch kapitálových společností, které rozdělovaly za obchodní rok 1940 nejvýše 6% splaceného společenského kapitálu nebo

b) posledně rozdělované procento, ne však více než 8% společenského kapitálu obchodního roku 1940 u těch kapitálových společností, které rozdělovaly za obchodní rok 1940 více než 6% splaceného společenského kapitálu.

Pro výplatu dividendy je v § 3, odst. 1 nařízení přesně určeno dovolené procento, které se řídí podle výše splaceného společenského kapitálu v rozhodném obchodním roce 1940. Nastaly-li po tomto roce jakékoliv změny ve výši společenského kapitálu nemají žádného vlivu na výši výplaty dividendy, neboť tato se stanoví i v případě zvýšení společenského kapitálu vždy pouze přípustným procentem podle § 3, odst. 1 splaceného společenského kapitálu za obchodní rok 1940. Jinak tomu však je, jak vpředu již uvedeno, při rozdělování dividendy podle § 2, odst. 1 nařízení, neboť v tomto případě se počítá přípustné procento dividendy ze zvýšeného společenského kapitálu;

při úpravě společenského kapitálu podle oddílu II. nařízení platí však i pro rozdělení zisku omezení podle § 2, odst. 2 nařízení.

Kapitálové společnosti musí část rozděleného zisku, která se podílníkům na zisku nevyplácí se zřetelem k ustanovení § 3, odst. 1 a 2 nařízení, uložit pro tyto podílníky v ukládacích papírech Říše nebo Protektorátu Čechy a Morava jakéhokoliv druhu. K tomuto účelu může společnost použít také vlastních ukládacích papírů. Ministr hospodářství a práce určí dobu, kdy lze ukládací papíry zpeněžit ve prospěch podílníků na zisku. Zmíněné půjčkové jmění je povinna společnost spravovati k věrné ruce a jako takové je v bilanci odděleně vykazovati. Výlohy se správou tohoto jmění nese společnost ze svého. Spravované půjčkové jmění nepodléhá exekuci.

Posledním obchodním rokem, nespadaícím pod ustanovení nařízení, jest se zřetelem k §§ 2 a 3 nařízení obchodní rok 1940 nebo onen obchodní rok, v němž se vyskytlo datum 31. prosince 1940.

Společenským kapitálem je u akciových společností a u komanditních společností na akcie základní kapitál ve smyslu § 83, odst. 17 zákona o přímých daních ve znění zákona ze dne 2. července 1936, č. 226 Sb., t. j. splacený akciový kapitál, u společností s ručením omezeným základní kapitál ve smyslu tohoto ustanovení, t. j. splacený kmenový kapitál s příplatky a u horních těžáristev pak ukládací kapitál ve smyslu téhož ustanovení, t. j. splacený kmenový kapitál, počítajíc v to příplatky a pravé rezervy bilančně vykázané včetně stabilizačního fondu a převodu zisku, avšak po odečtení převodu ztráty. Splaceným společenským kapitálem se rozumí nejen hotové splacený, nýbrž i zvýšený kapitál na vrub rezerv.

III. Dávku z dividend platí podle § 4 nařízení kapitálové společnosti, jichž společenský kapitál převyšuje částku uvedenou v § 1, odst. 1 nařízení a u nichž procento rozdělovaného zisku převyšuje 6% splaceného společenského kapitálu. Výše dávky se řídí podle nadměrného rozdělení zisku. Nadměrným rozdělením zisku jest částka, již je zapotřebí k rozdělení přesahujícímu 6% společenského kapitálu. Sazba dávky je stupňovaná podle rozdělovaného procenta zisku, přesahujícího 6% společenského kapitálu a vybírá se ve výši 50—400% z nadměrného rozdělení zisku. Podle § 5, odst. 3 platí zvláštní snížená 50% sazba dávky z dividend pro ty společnosti kapitálové, které nerozdělují více než 8% společenského kapitálu a které rozdělovaly v průměru tří posledních obchodních roků, nespadajících pod ustanovení tohoto nařízení, t. j. 1938, 1939, 1940 (1938/39, 1939/40, 1940/41) více než 7% společenského kapitálu. Dávka z dividend se vybírá poprvé za kalendářní rok 1942 z nadměrného rozdělení zisku za obchodní rok 1941 (1941/42). Dávku vypočítává sama společnost a odvádí ji protektorátní pokladně do dvou týdnů po usnesení o rozdělení zisku.

Ustanovení nařízení o omezení procenta pro rozdělení (§ 2) a pro výplatu (§ 3) zisku a o dávce z dividend (§ 4) neplatí jestliže bylo rozdělení usneseno před účinností vládního nařízení č. 141/42 Sb. a s rozdělením bylo již započato (§ 6, odst. 4).

Úmyslná nebo nedbalá jednání a opomenutí proti předpisům citovaného nařízení zejména §§ 2, 3, 4 trestá příslušná berní správa podle ustanovení § 19 nařízení peněžitým trestem, pokud se nestíhají zmíněné přestupky podle ustanovení § 6, odst. 5 nařízení.